

Oppgave 2:

a) Politikk:

Fordelingen av goder og verdier i samfunnet, eller også kampen om fordelingen av goder og verdier i samfunnet veit.

All politikk vil derfor mye drøyt seg om makt og maktkamp.

Klassisk statsvitenskapelig def. av makt:

A har makt over B hvis A kan få B til å gjøre noe B ellers ikke ville ha gjort.

For mer A kan styrer B jo mer makt har A over B, hvis det er flere A er det den som kan få B til å adlyde som har mest makt.

Denne def. av makt er egnet til å beskrive makt i de tilfellene det er en interessekonflikt mellom A og B, Det vil ikke være noen makt i A's hender dersom han og B er enige.

Et klassisk eks. er lederen som bestemmer over sin underordnede. Han har makt til å sette sin underordnede i arbeid.

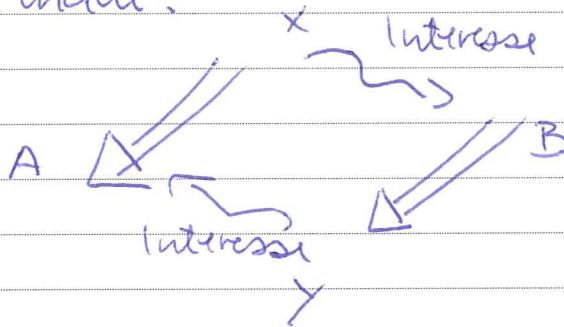
Makt som bytteforhold.

Hvis A har et gode B ønsker seg og omvendt kan de bytte støtte for hverandres saker.

Denne byttemakten er vel egnet til å forklare hva som skjer når f. eks. to politikere bytter støtte for hverandres saker. A har noe B ønsker seg

og omvendt. Da vil det tjene til beggees fordel om de bytter makt.

Byttmodell:

Viser hvor dan A og B bytter interesser x og y og beholder kontrollen.

Ekse:

Hvis A setter i Samferdselskomiteen og B i Utenrikskomiteen kan de bytte støtte for hverandres saker og få det som de vil

Hvis A har et godt B ønsker seg vil A ha makt over B. Jo mer B ønsker seg det gode A har, jo mer makt har A over B.

Denne modellen er en viktig modell for å belesse hva som skjer i politikken.

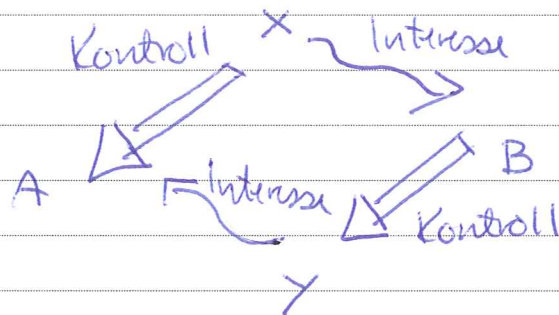
Den som ikke har makt feber ofte av makt. Han liker også etter mulighet for å minsk den annenens makt.

Jo vanskeligere det er for A å få tak i det gode B har jo mer makt har A over B.

Ekse:

Et eksempel på avmakt etter denne modellen er diplomaten på 70-tallet da landene i Midt-Østen stengte diplomaten. Europa og Norge var avhengig av oljeforanser fra Midt-Østen, noe som gav disse landene en ikke ubetydelig makt.

Det ble en viktig læring for Vesten og man lærte seg hvor nødvendig det var å minsk maktene disse

Byttmodell:
Viser hvordan A og B
byter interesser og
beholder kontrollen.

Hvis A har et godt B ønsker seg vil A ha makt over B. For mer B ønsker seg det gode A har, jo mer makt har A over B.

Eks:

På 70-tallet var Norge og resten av Europa avhengig av oljeveransene fra Midt-Østen. De som satt på oljeveransene i Midt-Østen hadde da i realiteten en betydelig makt over de landene som var avhengig av oljen. Da blokaden kom og det ble stoppet leveransene ble det nærmest krise i de landene som ikke fikk kvart olje.

Det ble en viktig lærer for Vesten. De lærte at ~~det ikke~~ var makt mindre makten ved å bygge opp egne alternative energikilder. Det har også skjedd ved at Norge er blitt en oljegasjon selv.

Makt og maktbalanse:

Hvis vi ser Sovjetunionens og USA's rustningskappløp kan det også forklares med maktforholdet mellom A og B.

Der som A vit at B har atomvåpen vil ikke A angripe B. A vil i hvert fall tenke seg godt om. Det er mest sannsynlig at A bare vil angripe en svakere

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 6926
Dato : 1.12.10
Ark nr. : 4 av 16

landene hadde. Man lærte seg å bygge opp egne energiverkser og Norge har også etter hvert blitt en egen produsent av olje og gass.

~~Den samme modellen er også egnet til å beskrive~~
Makt og maktbalanse?

Rustningskappløpet mellom Sovjetunionen og USA er et forsøk på å utligne forholdet mellom A og B, Den ene parten ruster opp og den andre følger etter. Dette førte til en opprustning med atomvåpen i Russland og USA/vesten under Den kalde krigen på spesielt løb-tallit. Til slutt hadde begge parter alene mer enn nok atomvåpen til å utsklette hele jordas befolkning. Dersom A vet at B har atomvåpen vil ikke A angripe B. A vil ikke angripe et land som er sterkere eller likeverdig med dem selv. De angriper en svakere part.

Disse typene av makt som er beskrevet over er velegnet til å beskrive maktforhold mellom to eller flere parter. Spesielt i politikk er de nyttige for å definere og beskrive makt.

Det finnes mange flere former for makt. Vi bruker dem for å definere makt uten ord å legge dem til personer som har makt, media og makt etc.

Informasjonsmakt/ekspertmakt?

Det å sitte på informasjon eller kompetanse, spesielt ekspertise gir meg makt. Faggrupper som omfatter slik makt og styrer ved hjelp av den kaller vi for teknokrater.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 6926
Dato : 1.12.10
Ark nr. : 5 av 16

Eks 1:

Flyggetidene er et godt eksempel på en gruppe i samfunnet som flere ganger har benyttet seg av den materielle innverken. De sitter på en unik kompetanse som samfunnet er avhengig av. Dette har de benyttet seg av under lønnsforhandlinger og lagt ned arbeidet ved flere perioder med streiker. De har da lært seg flytrafikken med de konsolvensene det har fått for samfunnet vakt.

Eks 2:

v/spsielt

Sosialøkonomene Frisch og Almo hadde stor innflytelse over norsk økonomisk politikk på 50-tallet og helt fram til 70-tallet. De utviklet makroøkonomiske modeller og en planøkonomi som AP styrte etter fra 1949 fram til 70-tallet, Røysnings langtidsprogram. Deres makt og innflytelse over nordpolitikk avtok ikke før vi fikk en økonomisk slagnesjon på slutten av 1970-tallet. Dette er et eksempel vi kaller teknokrati eller fagstyrer.

Mange def. på makt er nok så avgrenset. De beskriver bare en side av saken. Noen tilfeller vil mange typer makt være tilstede, ikke bare en type makt.

Da er det ofte avgjørende hvem du spør, altså hvem som ser makta.

Posisjonsmakt:

Man kan selvsagt si at en person har makt ut fra den posisjonen vedkommende har. Men like ofte kan det være snakk om en symbolsk makt. Et eks. på dette er Kongen. Han har en symbolsk makt i samfunnet vårt idag. Derfor er ikke posisjonen det samme som

å ha reell makt.

Makt over agendaer:

I politikk ligger det mye makt i hvilke saker som kommer på dagsorden. Noen saker organiseres inn i politikk, andre saker organiseres ut. Det er også en makt som media har. Noen saker blir belyst, andre kommer ikke fram i media.

Økonomisk makt:

Det å beskrive makt slik vil si å identifisere hvem som har materielle ressurser i samfunnet vårt. Det ligger mye makt i å ha produksjonsmidler eller eiendommer.

Idiologisk makt:

Det er makt over våre tanker, følelser og meninger og til det også våre handlinger. Media har en sterk slik makt over oss. I tidligere tider hadde religionen og kirkeledelsen slik makt over oss, men maktene er idag sterkt redusert.

Karisma tisk makt er også idiologisk makt. Noen mennesker har en utstråling som fanger andre. Det er veldig gunstig for en politiker å ha karisma. De har en veldig stor medie tilknytning. Obama, Clinton, Bush og mange andre amerikanske politikere må også ha hatt karisma. Som politiker som er ofte i media er dette en stor fordel.

Struktur makt:

Strukturer og oppbygging, f.eks. et Dep som et hierarki er en ikke ubetydelig makt base. Det ligger mye makt i strukturer. Vil du oppgi virke av dette

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 6926
Dato : 1.12.10
Ark nr. : 7 av 16

baide bevisst og ubevisst, Et hierarki med under-
ordnede og overordnede stillinger, fysiske utferming
av lokaler, kontorer, egne landskap etc..

Hvis vi skal studere makt vil vi fort finne ut at makt
ikke er litt å definere eller å plassere.

Makt oppfattes i vårt sosialdemokratiske samfunn
med tilsvend som en sentral verdi ofte som noe negativt.
Folk som har makt vil ofte ikke ordlyne seg det eller
de prøver å minke betydningen av makten.

Derfor vil de ulike måten å definere makt på bli farget
av øyet som ser.

Det samme er tilfelle når det gjelder å fordømme makten i
samfunnet.

Emnekode : ST-100

Kandidatnr. : 6926

Dato : 1.12.10

Ark nr. : 8 av 16

b) Vi har hatt aviser i Norge helt siden 1700-tallet. Nordmenn har alltid vært et aviserlesende folk. Etableringen av mange aviser i Norge falt sammen med etableringen av de største politiske partiene, derfor fikk vi mange aviser med partipolitisk tilhøyning.

I Bodø var det:

- x Nordlandsposten-Høyreavis
- x Nordlands framtid - AP-avis.

I dag er parti tilhøyningen borte, selv om vi kan se at aviser har forskjellig verdi for de store. Det er noen få aviser isjen som vi kan se tilhører politiske partier, som f.eks. Klassekampen = Kommunistene.

Vi har fått mange kassalgeaviser som VG, Dagbladet og Aftenpostens to utgaver. Kassalgeavisene var svært populære på 80-90-tallet, men har nå opplevd noe nedgang.

Dette skyldes mye at vi har fått nettaviser.

Nettaviser:

Kassalgeavisene har fått nettlutgaver. Vi har også fått egne nettaviser som f.eks. Nettavisen.

VG og Dagbladet har fått sine egne nettsider.

Mange har gått over fra å lese papiravisen til å lese nettaviser. De fleste store aviser er på nettl. Dette gjør at de har en fordel fremfor papirutgavene idet de kan ~~tiltales~~ ~~finne~~ ~~Wagner~~ ~~en~~ ~~brings~~ ~~hus~~ ~~hings~~ ~~slou~~ ~~som~~ ~~ga~~ ~~NRK~~ ~~av~~ ~~red~~ ~~på~~ kommunisere med sine lesere via blogger etc.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 6926
Dato : 1.12.10
Ark nr. : 9 av 16

Internett:

Internett som media har vokst enormt de siste årene, Det er ikke bare aviser, blogger etc. som kommuniseres ut, men her finner man alt av opplysninger man søker etter. Man kan handle, drive stedsforskning og også laste ned musikk, bøker etc.

Det er de raskest sterke som finner fram på internett og som er den største brukeren av elektroniske medier. Det er også de unge som er de iónigste brukerne. Dette sier noe om framtiden. Det er svært sannsynlig at de elektroniske mediene vil overta mer av plassen til papiravisene i framtiden.

I 1933 fikk NRK enerett til å kringkaste radio i Norge. I 1960 fikk vi fjernsyn.

På slutten av 1970-tallet begynte folk å ta inn utenlandske TV-kanaler via parabolantennene. Dette gjorde at det ikke lenger var noen hensikt å beholde NRK-monopolet. Monopolet falt i 1981 og vi fikk mange nye TV-kanaler som TV2, en reklamefinansiert kanal, TV-Norge, TV3 osv., lokal fjernsyn etc.. NRK fikk konkurranse fra mange hold.

Kino:

Kinoene har mistet sin trekraft på publikum. I dag har DVD-ene overtatt mye av markedet. Folk kan sitte hjemme i ro og fred og se film.

Nordmenns mediebruk har vært uventende konstant de siste 30 årene. Vi har alltid brukt mye tid på medier, enten vi har radioen på mens vi spiser

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 6926
Dato : 1.12.10
Ark nr. : 10 av 16

andre ting, lytter til musikk etc, Det som har endret seg er hvilke medier vi bruker tiden på. Vi har flyttet oss over til TV og Internett og forlatt de mer tradisjonelle papirmediene noe.

Media og makt.

Media utøver forskjellige former for makt.

Idiologisk makt:

Det er makten over tanker, holdelser og meningene våre. Vi påvirkes av det som skrives i media, enten vi er oss det bevisst eller ikke.

Økonomisk makt:

Media utøver en ikke ubetydelig makt når de avslører korrupsjonsskandaler etc.

Makt over agendaen eller dagsordenen:

Denne formen for makt som media har er en av de ~~mest~~ som gir den størst innflytelse over politiken. Politikerne ønsker kanskje tid til å utvikle strategier og å kunne planlegge langsiktig, Det som ofte skjer er det vi kaller brannsketting eller værhavnepolitikk. Spesielt Helse og Utenrikspolitiken er mye skrevet om i media.

Hva stalsvaid får hun morgen en rapport over hva media har skrevet om den dagen i forveien. Dette gjør at de ofte må ut og demtere eller kommentere saker i media. For å illustrere medias makt over politiken kan jeg bruke eksempel som jeg vil kalle Aldermilliarden eller "Kain-milliarden". TV2 hadde for et par- tre

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 6926
Dato : 1.12.10
Ark nr. : 11 av 16

Uten siden en reportasje om hvordan det slo til med eldreomsorgen i Norge idag. De dro fram en eldre mann, "Kain" som var nesten blind, men hadde ikke fått sykehjems-plass. Denne saken var på TV flere ganger de neste to ukene. En kveld kom statsministeren på TV og sa at regjeringen hadde bevilget 1 milliard til kommunene. Dette kunne brukes på eldreomsorg. Riktignok var dette en rammetransaksjon, men ~~den kunne brukes på eldreomsorg~~ ^{tanke ble var god} ~~allerede tenke på eldreomsorg~~. Denne saken viser tydelig hvordan media har over politikk. Riktignok sa Stoltenberg at finansieringen skulle vært gjort innen 2015, men TV2's skribent gjorde nok at regjeringen følte seg tvunget til å bevilge penger. Dette ble også gjort med intervju med Stoltenberg på sykehjemsnet slik at dette ble vist på TV. Oppmerksomhet rundt saken var viktig. Handkraft var viktig. Opposisjonen var selvsagt også på banen og sa hva de mente om saken.

~~Media~~ Media har i den senere tid har flere saker som de har ~~overtatt~~ fokusert på. Det viser hvordan de jobber. ~~Dette~~ Hvilke saker media bekymrer har stor påvirkning på de politiske prioriteringene som gjøres.

Media - den redigerte virkelighet

Media gjør stoffet de presenterer medvirket. De skriver hva de vil, uttaler det de ønsker og presenterer stoffet på en måte som er tilpasset medie- og representantene.

Hvis to debattanter skal på TV så er det viktig at de skal på hver sin side i en sak. Dette kalles polarisering. Det er også viktig for at ~~debatten~~ skal bli en sak

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 6926
Dato : 1.12.10
Ark nr. : 12 av 16

interessant for folk flest at de kan identifiser seg med noen personer. Derfor blir det ofte fokusert på enkeltmenneskets skjebne, (ref. "Kari-milliarden").

Denne utviklingen i medias måte å virke sloppet på endret seg mye på 80-tallet da NRK monopolet falt og avisene ikke lenger var ~~totalt~~ partipolitiske organer. De skiftet eiere og det ble ikke lenger så mye fokus på god journalistikk som det ble fokus på økonomien, konkurranse og det å tjene penger.

Det ble en kamp om lesere og inntekt ble å få solgt flest mulig aviser. Dette bidro nok til at innholdet i avisene endret seg. Noen aviser ble spesialiserte på gravejournalistikk og sensasjonsjournalistikk.

På den ene siden kan man jo si at dette gjør at media får en viktig rolle som vaktbikkje i samfunnet. De kontrollerer samfunnet vårt og har hatt mange viktige roller i å avsløre lovbrudd og korrupsjonsdager. Dette gjør at bla. politikerne må være svært lovtidige ellers vil de at de kan bli hejst uti media. På den negative siden har dette ofte ført til at media nærmest har forfulgt noen personer. Dette har i noen tilfeller ført tragiske følger.

Et. eks her er Tønne-saken. Dagbladet mente Tønne hadde hatt kontakt med regjeringen og at ting ikke hadde gått riktig for seg. Det hele endte med at Tønne tok livet av seg.

Media går ofte for langt i det å avsløre kritiske forhold. Mange ganger smaker det mer av sensasjonshesten, ~~for~~ og å tilfredstille folks nysgjerrighet, enn at det kan sies å ha noen nytte for samfunnet.

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 6926
Dato : 1.12.10
Ark nr. : 13 av 16

Media har spilt en stor rolle de siste årene i å krono og detronisere ledere. Ikke minst i politikk har vi sett noen eksempler på dette. Den mest kjente saken er Valla saken. Valla var i 2006 Norges miljøpolske leder. Hun hadde ledet LO i bar og var omgangsgutt med Stortingsleder. Hun var miljøpolsk og innflytelsesrik.

11. jan 2007 sto det et oppslag i VG: Mobbet fordi jeg ble gravid. Ingunn Yssen sa hun hadde jobbet i LO sammen med Valla sto frem og påsto seg mobbet av LO-lederen.

Man kan spørre seg om Ingunn Yssens motiver og hvordan media hengte seg på saken. Ingunn Yssen hadde vært gift med Kjetil Try, en mann som kjente svært godt til hvordan et slikt oppslag i media ville virke.

Det som skjedde var at VG skrev om denne saken helt fram til 3. mars samme år. Da var presset på Beredning Valla blitt så stort at hun måtte treke seg.

Begrunnelsen var at hun var blitt beskyldt for å ikke ha fulgt Arbeidsmiljøloven, en lov som var blitt utarbeidet fram av LO. Valla mente at det at hun ~~var~~ fortsatt som leder ville skade LO. Dette angret hun ikke.

Det tok alt så VG ca. to måneder å detronisere Norges miljøpolske leder.

Dette viser hvilken enorm makt VG hadde. Når først snøballen begynte å rulle ble det umulig å stoppe.

og den makten de har

Dette viser at media vil ha innflytelse på hvilke personer vi får som politikere. Alle som sitter i posisjoner hvor de må ta beslutninger vil at de må tenke seg om dette kan være stoff for media eller ikke.

Dette vil selvsagt påvirke beslutningene og også hvilke saker man tar beslutninger i. Det må være godt begrunnet av utvalget. Dette kan selvsagt

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 6926
Dato : 1.12.10
Ark nr. : 14 av 16

voen en fordel og bidra til vel begrunnede og sjunomteykte
ausfordelser, men det kan og så betyr at vi får spesielle
mennesketyper i en politikk.

Hvis du som politiker vet at du må tale media så er det
en fordel at du er karismatisk slik at du er flink til å
selge det politiske budskapet. Det må og så tale det presset
det er så i medienes søkelys. Mange ^{som kunnt blitt} de utvise politiker
~~er ikke~~ taler ikke presset og velger derfor en annen
kariere.

Hvem er det så som når fram i mediebildet? Man skulle
jo tro at det er "den lille mann" noen ganger fordi det
av og til blir fokusert på enkeltmennesker. Forskning
viser imidlertid at det er de ressurssterke som når fram.
Deit sljer ofte sjunom organisasjoner, informasjonssau-
delingene til firmaer etc. Derfor vil kampen om makt
og innflytelse i media være en arena for eliten. De
som allerede har innflytelse i samfunnet.

Demokrati betyr folkestyr. I Norge har vi en demokratisk
styrform. Demokrati forutsetter at folket er med og
styrer landet sjunom de påvirkingskanalene som
finnes. Det være seg frie valg, den korporative kanal,
media etc. Det deltakelse fra folket vil alltid være
et mål for de som styrer for å få et vel fungerende
demokrati.

Har vi så et vel fungerende demokrati i Norge? Til det
må man vel kunne si både ja og nei.

Den siste maktutredningen som ble lagt fram i 2003
konkluderte med at være nasjonale folkestyre var i ferd
med å forsvinn. Det var flere grunner til det. Bl.a

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 6926
Dato : 1.12.10
Ark nr. : 15 av 16

En av årsakene i det at folk hadde sluttet å engasjere seg i partipolitiske organisasjoner. De hadde gått over til å organisere seg i såkalte "Her og nå"-organisasjoner, altså øyeblikksorganisasjoner som Bryllupsopererte, etc. En annen konklusjon var utløp og også det at kampen om politisk makt og innflytelse hadde forflyttet seg fra de partipolitiske organene til massemedia.

Media har en viktig kontrollende rolle i samfunnet vårt idag. De kontrollerer styring og regjering, samt det forvaltningen legger fram.

Styringsutvalget har også en kontrollende funksjon over regjering og forvaltning.

Det er en viktig rolle som må sies å styrke et vel-fungerende demokrati.

Media kan også bidra mye når det gjelder menings-utveksling v.h.a. blogger, facebook osv. Det mener jeg vil bli en arena som vil vokse i fremtiden i og med at det stort sett alltid er de unge som tar ny teknologi første bruk. Det er bra for demokratiet og folke deltakelsen.

Andre viktige roller media har er valgkampeendingene, valgresultat osv. Det at media er lett tilgjengelig og når ut til folk, kan virke apellerende, engasjerende og sies å være en styrke for demokratiet. ^{og}

Det kan også forklare det sjennoushaget TV har fått. De når ut til folket.

Det som er negativt er at de folkevalgte ikke kan styre media. Noen ganger kan det media ha presentert vært direkte skadelig, ikke bare for enkeltpersoner, men også for hvilke saker som det settes fokus på. Kanskje hadde politikerne fått til en bedre politikk

Emnekode : ST-100
Kandidatnr. : 6926
Dato : 1.12.10
Ark nr. : 16 av 16

dersom de hadde fått bedre tid til å tenke seg om. Slike deler nå må de ofte ta ting på sparket uten at de har fått tid til å tenke seg om. Det kan kanskje forklare noe av det politikerspråket de ofte bruker. Konklusjonene er ikke alltid klare.

Allt i alt må man kunne si at medias rolle styrker demokratiet. Det har blitt den viktigste kanalen for politisk innflytelse i Norge i dag.

Utdfordringen for politikere må bli å kunne utnytte media og bruke den som en kanal som bidrar til å styrke vårt demokratiske system.